

De poëzie en muziek van 'Oerhert' doen het lijf meetrillen

Astrid Haerens, winnares van de Poëziedebuutprijs, laat in *Oerhert* gedichten horen die doen meezuchten. Twee muzikantes klinken alsof ze de noten ter plekke uitvinden.

Een cello, een Roland-synthesizer, veel effectenpedalen, wat draaiknopjes en een boek. Plus drie stemmen. Daarmee trekken Astrid Haerens, Mariske Broeckmeyer en Jasmijn Lootens de baan op. Maar hun belangrijkste instrument is een feministisch idee: herbegin.

Haerens trekt de productie op gang. Ze leest (in het Engels en het Nederlands) voor uit *Oerhert*, haar goed ontvangen dichtbundel uit 2022. Daarin ervaart ze haar lichaam als een slagveld vol pijn, kwetsuren, boosheid. Dat komt doordat structuren als het gezin, de school, de taal en het patriarchaat haar vrijheid onderdrukten. Ze krast heftige beelden in ons gehoor: zanderige honden die aan haar kruis ruiken, vuil in haar schaamroze huid, nachtelijk meerstemmig gefluister. Tegelijk voelt haar minimalistische voordracht licht aan, en links en rechts van haar roepen zoemtonen een innerlijk landschap op. Ze heeft het over “gestolde tijd” waaruit ze wil ontsnappen. “*This feeling is human*”, zingen ze alle drie samen. En dan wordt het weer stil.

Grain

De samenwerking vertrok vanuit een buikgevoel, vertelt Haerens. “Mariske onderzocht als componiste hoe een falende stem ook een subversief potentieel heeft.” Ze probeerden iets uit, maakten een fijn album dat afgelopen vrijdag verscheen, nu volgt een tournee. “Ik voelde frictie in haar teksten”, zegt Broeckmeyer. “Die leunde aan bij wat ik doe: muziek componeren die tegen het lichaam aanwrijft.”

Haerens en Broeckmeyer zijn adepten van de *‘écriture féminine’*, een concept van de Franse feministe Hélène Cixous. Zij vond dat taal patriarchale onderdrukking in zich meedraagt, en maande vrouwen aan ze te herdenken. Dus probeert het trio om woorden, ritmiek, harmonie op nieuwe leesten te schoeien. Het is mooi te zien hoe tijdens het musiceren de een niet zonder de ander beweegt.

‘Swollen day’, sensuele woorden over “het leven een kans geven op een tweede indruk”, speelt mooi met een baslijn en hoge stemmen. Het zijn vaste bouwstenen in het programma. “Ik zoek graag de uiteindes op van de zang, tot het hapert”, zegt Broeckmeyer. Ze wil dat haar lichaam aan haar stem *‘grain’* geeft. Ongeschoolde stemmen in de soul- en bluesmuziek doen dat ook, maar Broeckmeyer speelt er eleganter mee. Een ontdekking.

Moederrol

Elk stuk laat een andere uitwerking horen. De groove in ‘Anger’s family tree’ klinkt zo poppy dat Haerens meedanst. Maar de woorden klinken bitter: het gaat over de moederrol als een koud narratief. Het is een interessante botsing: “De boosheid vertakken doet haar uiteenvallen, zo kun je er ook mee omgaan”, zegt Broeckmeyer, die het idee bij Michel Foucault haalde.

Intussen laat Jasmijn Lootens horen hoe ook een instrument herdacht kan worden. Haar cello brengt onrust: hij knispert, huult, lijdt, maar troost soms ook. Ze voegt effecten toe, en zingt ook mee. Zoveel verschillende stemmen, dat roept de feministische idee op dat de vrouw een veelvoud is.

Met ‘Exit’ sluit het programma na 50 intense minuten af. Broeckmeyers meisjesachtige ik kan nog één keer loskomen in klank, waarna Haerens stelt dat “we enkel in deze hut veilig zijn, verwijderd van stalking, besmetting, bevruchting”. Hun taal is geen “dor, leeg, weggekeken land”, veeleer een jong, weids, onverkend en sensueel landschap. Er is ruimte voor groei – wat meer rauwe scherpte misschien, en betere belichting – maar *Oerherth* brengt vooral veel ademruimte.

Peter Vantyghem